СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 42. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го ЛЮТОГО 1950. No. 42. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 21, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen {4-0807 4-0237} — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

СТОЛИЦЯ У ПІДЗЕМЕЛЛІ НА ВИПАДОК БОМБАРДУВАННЯ

Вашингтон, 19 лютого. — На випадок бомбардування Вашингтону столиця нації буде існувати у підземеллі й звідси уряд буде висилати накази й доручення до населення. Це стало звісним, коли у Конґресі видвигнено думку скласти комісію для передумання плянів створення осідку уряду на випадок війни. Готова студія находиться вже в Красвій Раді Ресурсів Безпеки під заг. „Забезпека Столиці Нації". У складанні плянів брали участь теж знавці збройних сил та інших департаментів.

Про зміст студії звісно, що там находяться в подробицях вироблені доручення, які куди перенести поодинокі департаменти й бюра з Вашингтону для втримання й праці федерального уряду. У плянах сказано теж про бюра для президента, якщо він остався б при житті. Щоб такий плян перевести в життя у Конґресі появиться внесок для його розглянення і узаконення. Резолюція в цій справі передбачує покликання до життя окремої комісії, яка мала б скласти звіт зі своєї праці не пізніше як 31 січня 1951 р.

УДАЧНЕ ЗАТЕМНЕННЯ НЮ ЙОРКУ.

Головні осередки міста Ню Йорку були затемнені в неділю ввечір, згідно зі стейтовим законом, який доручає такі практики для заощадження вугілля в електрівнях. На вулицях світилися тільки звичайні електричні світла, а згасли різнородні виставні світляні оголошення, які надають місту характеру веселости.

Міжтим серед урядових кол у Вашингтоні втрачено надію на швидку умову між вугілляними підприємцями й юнією шахтярів. Тому, що вуглекопи не послухали другого, тим разом прилюдного зазиву предсідника юнії Джана Л. Луїса і продовжують страйк під гаслом „Нема контракту нема праці", уряд доручив департаментові справедливості приготовити відповідний акт, який буде внесений до федерального суду, для покарання непослушних майнерів. Трудноші виходять з того, що в деяких околицях відбулися майнерські віча, на яких запала ухвала, щоб не вертатися до праці, не зважаючи на наказ Луїса, виданий з доручення суду. Появилися теж вісті, що президент має перебрати шахти під контролю уряду на необмежений час.

ДЛЯ ОБОРОНИ АЛЯСКИ ВИСТАРЧИТЬ 15,000 ВОЯКІВ.

Ген. Стівен Дж. Чемберлін, який бере участь у канадсько-стейтських маневрах в території Юкон, на границі Аляски, звідомляє, що під теперішню пору Злучені Держави втримують тільки півтора тисячки війська в цій країні. Переїхавши цілу околицю маневрів він прийшов до висновку, що там треба втримувати 15,000 війська для успішної оборони Аляски перед нападом Росії з повітря. У першу чергу потрібні кращі авта для їзди по снігах, бо теперішні показалися гіршими в порівнянні з канадськими, а крім того взагалі недостаточними для акції у сніжних околицях.

ЗГИНУЛО 29 ОСІБ У ЗАЛІЗНИЧІЙ КАТАСТРОФІ.

Одна з найбільших катастроф в американськім залізничім русі трапилася в пятницю 17 лютого в год. 10 ввечір, коли потяг залізниці Лонґ Айленд Рейлровд, який їхав з Ню Йорку, наїхав на протилежний потяг біля станції Роквил Сентер. Зудар був такий сильний, що передні вагони обох потягів були розторощені. Згинуло на місці 29 осіб, а понад сто окалічіло. Арештовано машиніста нюйорського потягу під замітом убивства. Він виїхав зі станції, не зважаючи на червоне світло.

КОНҐРЕСМЕН У ТЮРМІ ЗА ПОБИТТЯ.

Оппер Марлборо, у стейті Мериленд. — Конґресмен Фред Л. Крофорд з Саґіно, Миш. сидить за тюремними кратами за те, що вибив по обличчі борця на кулаки, Рейа Генбері серед сварки на своїй фармі. Конґресмен не хотів вийти на волю за чужою запорукою, а суддя не хотів прийняти від нього запоруки в виді федеральних бондів.

УРЯДОВО ЗАПОВІДАЮТЬ ХОЛОДНИЙ МІСЯЦЬ.

Справжня зима на Сході Злучених Держав почалася від неділі вечора 19 лютого, коли температура в Ню Йорку впала до 14 ступнів. Урядове бюро погоди на підставі звідомлень з Вашингтону заповідає, що холод потриває цілий місяць. За такими інформаціями передбачують теж „важкі повітряні опади", а це значить, що можливий й дошкульний сніг у такому часі, коли кожен приготовляється на весняні погідні та соняшні дні. Тільки у Флориді будуть гарні, ба навіть і гарячі дні в сезоні від лютого до половини березня.

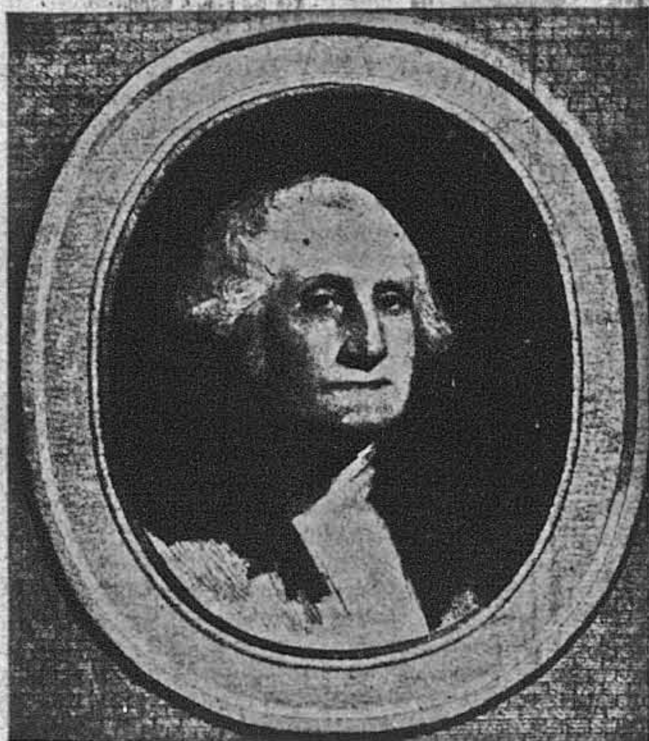
ПОСТІЙНІ НАРАДИ АТОМОВОЇ КОМІСІЇ.

Вашингтон. — Спільна Конґресова Комісія Атомової Енергії відбуває постійні наради для випрацювання можливо точного пляну оборони країни перед нападом атомовою бомбою з повітря. Наради відбувають при закритих дверех. Підчас них переводять переслухання знавців воєнного діла і різних громадських справ. голова комісії, сен. МекМагон виявив, що досі витрачено вже багато часу й фондів на опрацювання плянів забезпеки і оборони перед нападом та наслідками вибуху атомової бомби.

ЮНІЯ ПЛЯНУЄ РОЗБУДОВУ МЕШКАЛЬНИХ ДОМІВ.

Шікаґо. — Юнія завивачів мяса, приналежна до Конґресу Індустріяльних Організацій, призначила $10,000,000 на будову домів для своїх членів з середнім доходом. У самому Шікаґу має бути побудованих 1,000 домів. Їх можна буде сплачувати за складенням $500-$1,000 завдатку, а опісля по 75 долярів або й менше місячно.

"Father of His Country"

GEORGE WASHINGTON
(Born February 22, 1732; Died December 14, 1799)

ВІДБУВСЯ ТРЕТІЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Винипеґ, Канада. — При співучасти понад 400 делегатів і кількасот гостей з Канади і Злучених Держав відбувся в Александра Готелі в днях 7, 8 й 9 лютого Третій Конґрес Українців Канади. „Ми закликаємо всіх канадійських українців до жвавішої акції проти московського імперіялізму та його агентів по всіх усюдах. Канада находиться тепер в ідеологічній війні між християнською демократією й безбожницькою матеріялістичною філософією, яку очолює большевицька тиранія" — оцей заклик підніс, у своїй вступній промові при відкритті Конґресу голова Комітету Українців Канади, о. д-р Володимир Кушнір, після чого прийшло до вибору президії, складеної з шости предсідників і шости заступників (на кожну пленарну сесію Конґресу). Предсідниками були вибрані: о. д-р В. Кушнір, ред. І. Сирник, Ів. Ісаїв, С. Волинець, В. Гультай і П. Лазарович. Заступниками: Ів. Козоріс, д-р І. Глинка, А. Яримович, Новосад, Д. Лобай, а секретарями д-р Росляк і д-р Дякунчак. Звіт з діяльности КУК за час від 15 листопада 1940 до 31 грудня 1949 склав екз. директор В. Кохан. Слідували привіти, серед яких був привіт посадника Винипеґу і президента Манітобського університету, від послів провінціональних парляментів та від українських установ і визначних осіб, між ін. від президента УВАН, д-ра Д. Дорошенка. Федеральний канадський уряд репрезентував д-р В. Кисілевський з міністерства громадськости в Оттаві. Він відчитав привід від уряду і склав привіт від себе й своєї матері, сенаторки Олени Кисілевської.

Сесії Конґресу.

Рання сесія Конґресу 8 лютого була присвячена доповідям: о. д-ра Кушніра на тему: „Українська визвольна справа на тлі міжнародного положення"; Волод. Коссара на тему: „Роля українців Канади у визвольних зусиллях українського народу; о. С. Савчука на тему: „Роля українців Канади в житті канадської спільноти". На пополудневій сесії розглянено проекти резолюцій, приготовані спеціяльними комісіями. Д-р Т. Дацьків говорив на тему „Про значення розбудови фінансової бази".

Третя сесія відбулася 9 лютого і з неї ще не оголошено точного звіту.

Концерт Бандуристів.

Увечорі другого дня в залі Міської Авдиторії відбувся репрезентативний концерт української капелі бандуристів ім. Шевченка під мистецьким керівництвом Гр. Китастого при співучасти понад 4,000 осіб. Це був тріюмф українського музикально-співацького мистецтва. Частина концерту була передана по радіо. Наступного пополудня капеля виступила перед студентами Манітобського унівеситету.

ЗНОВУ „БУРЖУАЗНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ" СЕРЕД КОМУНІСТІВ В УКРАЇНІ

МОСКОВСЬКИЙ ҐАВЛЯЙТЕР УКРАЇНИ, МЕЛЬНІКОВ, ОСОБИСТО „ВИЧИСТИВ" СЕКРЕТАРЯ ЛЬВІВСЬКОГО ОБЛПАРТКОМУ, КОВАЛЯ

Ню Йорк Таймс з 19-го лютого довідується, що „голова комуністичної партії Львівської області, Б. А. Коваль, був в останньому усунений після вказівок советського уряду щодо його „буржуазного націоналізму" та ідеологічних ухилів в Західній Україні". На цю тему Н. Й. Таймс в дальшому пише: „Усунення Коваля мало місце на початку січня на засіданні обласного комітету комуністичної партії, в якому взяв участь Л. Ґ. Мельніков, іменований недавно керівником комуністичної організації в Україні на місце Н. С. Хрущова. На місце Коваля тепер призначено І. С. Грушецького". Ці зміни Н. Й. Таймс вияснює „серіозним заклопотанням Кремля невдоволенням зі Західної України, виявленим в декреті Центрального Комітету КП(б)У минулого листопада, в якому атакується „буржуазних націоналістів" в цій області. В указі теж натякається, що націоналісти і кулаки припиняють там швидку колективізацію сільського господарства". З цього самого повідомлення виходить, що призначений недавно керівником компартії в Москві, Микита Хрущов, теж не спить, вичистивши вже трьох секретарів місцевого обласного комітету партії та цілий ряд ін. ще недавно впливових комуністів.

ПЕРЕД ЗІРВАННЯМ АМЕРИКАНСЬКО-БОЛҐАРСЬКИХ СТОСУНКІВ

Беоґрад, 20 лютого. Тут повідомлено про безпосередню загрозу зірвання дипломатичних стосунків між Злученими Державами і Болгарією. Американський дипломатичний персонал в Софії одержав доручення приготовлятися до виїзду. Причиною цего положення є домагання болгарського уряду, щоби американський уповноважений міністер Донелд Р. Гіт опустив країну. Державний департамент поставив болґарському урядові чотироденний ультимат відкликати це домагання. Якщо в означеному речинці не наступить задовольняюча відповідь, стосунки між обома країнами будуть перервані.

АЛЕН ЗАПЕВНЯЄ ТІТА ПРО АМЕРИКАНСЬКУ ПОЛІТИКУ НЕВСТРЯВАННЯ

Беоґрад, 20 лютого. Американський амбасадор в Югославії, Джордж В. Аллен, вчора на пресовій конференції ще раз підкреслив американську політику повної невтральности у внутрішніх справах Югославії. Він відповів на закид маршала Тіта, видвигнений попереднього дня в передвиборчій промові, мовляв американський уряд ставить перешкоди, щоб Югославія не одержала позички, щоб в той спосіб відповідно вплинути на югославську політику.

АМЕРИКАНЕЦЬ „ПРИЗНАЄТЬСЯ" ДО ШПИГУНСТВА В МАДЯРЩИНІ

Будапешт, 20 лютого. Від кількох днів тут продовжується судовий процес проти одного американського, одного британського і кількох мадярських громадян, обвинувачених в шпигунській активності на користь західних країн. Всі „призналися" до вини та просили злагіднюючих обставин. Обвинувачений американець, Роберт А. Фоґелер, заступник президента Міжнародної Телефонічної і Телеграфічної компанії, теж „признався" до вини, заявляючи при цьому, що всі американські торговельні представники в Східній Европі використовують своє становище як форму для розвідчої служби.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПОТРЕБИ НОВИХ СОВЄТСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ

Ню Йорк, 20 лютого. — Від деякого часу, головно після недавньої заяви Винстона Чорчила про потребу „нових розмов зі Совєтами на найвищому рівні", цю проблему дуже сильно підхопила американська преса і публічна опінія, висловлюючись неофіційно в користь таких розмов. Американські політики і публіцисти, в Конґресі і в пресі обстоюють ту саму думку, що її видвигнув Чорчил: якщо нові переговори зі Совєтами і не поможуть, то теж і не зашкодять, отже немає нічого до страчення. На Перше місце всіх головних проблем, що мали б бути предметом „нових розмов" зі Совєтами, ставиться потребу міжнародної контролі атомічної бомби. Американські дипломати і кореспонденти в Москві стверджують, що від цих розмов не відмовиться теж Кремль, але він очікує конкретних американських пропозицій. Два визначні американські кореспонденти в Москві, Герисон і Е. Сейлисбері, стверджують в сьогоднішньому виданні Ню Йорк Таймсу, що Совєти, правдопотібно, не відмовляться від таких розмов з американськими представниками, але ці останні повинні мати на увазі таких головних п'ять факторів, на яких базується теперішня совєтська політика: 1. Совєтський Союз переконаний, що теперішня американська закордонна і військова політика має за свою кінцеву мету напад на Совєтський Союз, що цілком логічно призведе до нової війни; 2. Кремль досі не виявив найменшої познаки, що він готов змінити своє становище щодо проблем міжнародної контролі атомічної зброї, як це свого часу з'ясував совєтський міністер закордонних справ, Андрей Вишинський, в Об'єднаних Націях; 3. Досі не було жадної „приватної виміни думок" між совєтськими й американськими дипломатами і з жадного боку не виявлено найменші ініціятиви в цій справі; 4. Совєтські лідери переконані що їх становище і їх сила тепер найбільша за всі часи та що цю силу вони справді завдячують „епохальним досягненням"; 5. Проте, або тому, совєтський уряд радо використав би нагоду „серіозної розмови" та провірки всіх спільних американсько-совєтських проблем на найвищому рівні. Свої міркування ці кореспонденти базують на своїх спостереженнях і здогадах, не піддержуючи їх жадними конкретними фактами, які — як це виявлено в тількищо опублікованих книжках таких „практичних" американських політиків і військовиків, як: бувший американський амбасадор в Москві Бедел Смит, бувший американський головнокомандуючий в Німеччині ген. Лушіюс Клей та бувший американський командант Берліна, ген. Говлі, — виявляють все інші, тільки не будь-яку, хоч би найменшу познаку доброї волі з боку Совєтів, щоб порозумітися з „капіталістичним оточенням" та наладнати з ним співжиття і співпрацю, як це час до часу заявляють совєтські лідери словами в пропагандивних цілях.

НЕЗАЛЕЖНІ ВИРІШАТЬ ВИСЛІД ВИБОРІВ В БРИТАНІЇ.

Лондон, 20 лютого. — З наближенням дати генеральних виборів в Британії, які мають відбутися вже в найближчий четвер 23-го лютого, місцева і світова опінія не тільки прикладає до них велику увагу, але й намагається завчасу розгадати можливість їх висліду, що матиме рішальне значення на дальший розвиток головно внутрішніх британських справ. Стверджується, що в Британії є приблизно 11,000,000 консерватистів і стільки ж лейбуристів, що вірно під час кожніх виборів віддають свої голоси на своїх лідерів. Але сам вислід виборів завжди залежить від приблизно 4,000,000 лібералів і стільки ж незалежних, які своє становище кожночасно змінюють і вони, звичайно, перерішують кінцевий вислід виборів. Вони є й тепер головним предметом передвиборчої кампанії обох головних партій.

ФРАНЦІЯ ПОТРЕБУЄ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗБРОЇ ДЛЯ ІНДОКИТАЮ.

Париж, 20 лютого. — В поінформованих колах тут стверджують, що французький уряд в найближчих днях звернеться до уряду Злучених Держав з конкретною листою своїх потреб американської збройової допомоги для Індокитаю, щоб там могти здержати комуністичну агресію. Вважається, що Америка прихильно поставиться до цеї справи.

ВАТИКАН ЕКСКОМУНІКУВАВ ЧЕСЬКОГО СВЯЩЕНИКА.

Рим, 20 лютого. — Папа Пій, як голова Консисторіяльної Конґреґації, екскомунікував чеського священика Яна Декета, який проти волі епископату прийняв урядову номінацію на „адміністратора" дієцезії в Банській Бистриці.

ЗАХІДНІ АЛІЯНТИ ЗНОВУ ПРОТЕСТУЮТЬ В СПРАВІ БЕРЛІНА.

Берлін, 20 лютого. — Західні команданти Берліна передали Совєтам чергову, вже четверту в цьому році ноту совєтському командантові, протестуючи проти совєтських перешкод в коловому транспорті з Берліна на захід і зі заходу до Берліна. В міжчасі Совєти захопили 22 німецькі вантажні автомашини, що везли металь з Берліна на захід.

ЕСПАНІЯ КУПУЄ АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ.

Мадрид, 20 лютого. — Еспанський уряд хоче купити 44 американські вишкільні літаки. Єдиним ще не узгідненим пунктом в пореговорах щодо цего закупу є розрахунок в пезетах, що ними Еспанія платитиме за літаки. Рівночасно повідомляється, що група високих еспанських старшин оглядає тепер військово-оборонні споруди в американській зоні Німеччини.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

В ПАМЯТЬ ВАШИНҐТОНА

Є в американській нації один титул, для якого ввесь нарід має найбільшу пошану і вимовляє його з вдячністю, а навіть святістю. Цей титул — „Батько своєї країни", а хто він, знає навіть і така мала дитина, що ще не вміє писати і читати. Теж і вона відповість, що це — Джордж Вашинґтон, перший президент Злучених Держав.

„Великий визвольник", Авраам Линколн, уродини якого ми недавно відзначали, згадуючи Юрія Вашинґтона, порівняв його значення в історії американської нації до тої ролі, яку відграє в природі сонце зо своїми ясними і життєдайними проміннями. Ці слова відніс Линколн до людини, яка, як її вибрали начальним командантом революційних військ, заявила, що „бере за свідків" усіх, що були на нарадах, що вона не чується на силах і не надається на таке відповідальне становище... А Вашинґтон відбув уже тоді не одну боєву кампанію та був відзначений за це титулом британійського „полковника королівських військ".

„Батько своєї країни" зазнавав упродовж 5 років важкої боротьби постійно майже самих ударів. Кількома наворотами грозила його армії цілковита катастрофа. Не було кому спиняти масове дезертирство, ні не було відповідної кількости офіцирів, муніції, одягу та харчів. У Велей Фордж армія була вже дослівно „обдерта, боса й голодна" та десяткована хворобами. За це все, як і за воєнні прогри, винували інтриганти — що, як сказав Джан Едемс, самі жерлися між собою як „коти з псами" — тільки Вашинґтона. Американський нарід це все добре провірив і списав у спогадах чи в наукових історичних розвідках та іншого роду працях і книжках, яких нараховують на тисячі. „Батько своєї країни" пройшов отже довгу і глибоку „чистку", бо довго провірювано найменші подробиці його життя, заки змальовано правдивий його образ. Вашинґтона зміряно з вершин і низин і тому його особа вийшла природною, людською, тому і шанують його з природного відчуття, а не з формальности, як це часто буває з іншими постатями, зв'язаними з офіціяльними державними святами.

Коли мова про такі речі як „свобода" і „самостійність", то Вашинґтон мав уже завчасу „радикальні погляди" і вмів їх розумно обороняти, коли ще інші не мали ясної думки, що вони означають, особливо тоді, як якийсь нарід думає їх здійснити. Тому слушно підкреслив Петрик Генрі значення Вашинґтона в першім Континентальнім Конґресі, коли заявив: „Як говорити про красномовність, то містер Ротледж з Савт Керолайни є найкращим бесідником, але коли говорити про солідне інформування та здоровий розсудок, то Джордж Вашинґтон є безумовно найбільшою людиною в Конґресі". Це так в додатку до згадки про Вашинґтона як військового команданта, що здійсняв ідеали нації на полі бою. Як в одному, так і в другому випадку (головно у військовому) закидали йому, що надто часто радиться з другими. Теж цікава вдача людини, що цілою душею ненавиділа автократію й вважала, що влада є слугою народу, а не його паном, та, що людина, що є на верху, повинна завжди пам'ятати, що свою владу дістала від народу, голосові якого вона повинна постійно прислухуватись.

Домагаються гострішої провірки „Ді Пі"

Сенатська правнича підкомісія розглядала нові еміґраційні законопроєкти і в часі дискусії звернула увагу на „пачкування" таких „Ді Пі", які законним шляхом не могли б дістатись до Америки. Комісія погодилась на те, щоб збільшити скитальчу квоту і передала законопроєкт сенатові для ухвали. Одначе більшість прийшла потім до висновку, що треба цей проєкт „злібералізувати" і зажадала його звороту. Під тим „злібералізуванням" розуміють сенатори злегчення постанов про допущення нових „Ді Пі". Ціла квота, включаючи вже ухвалену, мала б виносити 339,000. Ідеться тепер головно про те, щоб не встановляти цифри чи відсотків для різних професій, серед яких рільники і деякі роди ремісників мали б першенство, як це було до цього часу.

Тому, що закон ще не перейшов, витягають на денне світло незаконні практики деяких груп, що перепачковували до Америки такі особи, які не мають права домагатися візду до Злучених Держав титулом „Ді Пі". Це був свого роду „рекет", який полягав головно в підроблюванні документів про примусовий побут в Німеччині. Теперішній закон про допущення дипістів вимагає, щоб скиталець найшовся на терені Німеччини перед 22. грудня 1945 р. Тому, що багато скитальців, вже після опанування Польщі комуністами прийшли з тої країни після означеного дня, винахідчиві одиниці додумали над придбанням штучних доказів, що мали „доказувати", що вони приїхали ще перед означеним речинцем. У такий спосіб повстала в Німеччині фабрика підроблювання відповідних документів у Шнайце, на слід чого попала американська проти-розвідча служба, звісна під скороченою назвою С.І.С. (Сі Ай Сі). У цій фабриці підроблено 300 „документів" для осіб, які вже після війни приїхали до Німеччини. На підставі таких „документів" зарестровано коло 500 осіб в самій окрузі Мюнхен. Крім того згадують ще про девять інших реєстраційних місцевостей. З них яка сотня могла дістатися до Злучених Держав.

Про це розказував сенатській правничій під-комісії Доналд В. Мейн, старший урядовець Комісії Переміщених Осіб, який перебуває в Мюнхен, у Німеччині, а якого сенатська під-комісія візвала як свідка.

Саме тільки підроблювання документів „діпістам", щоб їм помогти таким способом дістатись до Америки, не було б ще великим лихом, якби не те, що між такими штучними діпістами бувають комуністи, які в характері шпигунів виїхали з Польщі, чи з Росії через Польщу, а потім постаралися за відповідні документи для переїзду в Америку. Хоч, казав Мейн, на ділі ніякі законні обмеження не зарадять пачкуванню шпигів. Він теж виступив проти відповідальних провідників Комісії Переміщених Осіб з закидами, що вони переводили недбало провірку, загально звісну під назвою „скрінінґ".

Без огляду, яка буде доля нового законопроєкту для допущення нових іміґрантів зі скитальщини, ці відкриття перед правничою під-комісією дали притоку до руху за провірку навіть тих іміґрантів, що вже приїхали до Злучених Держав, але тільки в тому розумінні, щоб забезпечити країну перед напливом нових совєтських агентів-шпигунів.

Воднева бомба — можливість повної заглади людства

Недавно президент Труман дав свою згоду на продукцію водневої бомби, чи радше супербомби, про теоретичне завершення якої повідомлено дещо раніше. На підставі коротких і скупих інформацій та наукових тверджень відомо, що воднева супербомба була б зглядно могла б бути до 1000 разів сильнішою від атомічної бомби, яка тепер мала б служити своєрідним запальником для водневої. В науковому і політичному світі тепер ведеться широка дискусія на цю тему, не щодо самої водневої супербомби як такої, але щодо відповідальности за її продукцію. Діло в тому, що деякі вчені, як в останньому відомий канадійський фізик д-р Ален Мунн, добачують загрозу, що вже одна воднева супербомба могла б викликати в космосі таку реакцію, що ціла наша грішна планета і все що на ній перемінилося б в одну вогневу кулю, в „мале сонце" та стало б тільки ще одною горіючою зіркою в космічному просторі.

Як уже інформовано теж в цьому щоденнику, таємниця водневої супербомби мала б полягати в тому, що вона була б збудована на цілком протилежній засаді, ніж атомічна бомба. Бо тоді, як атомічна бомба повстала в наслідок розбиття (фузії) атому урану, то воднева супербомба була б наслідком злуки (фузії) чотирьох атомів водня в один атом гелія. Ця злука, що можлива тільки в температурі і тисненні атмосфери такім як на сонці, могла б повстати при розриві атомічної бомби, що власне і витворює таку температуру і тиснення.

Д-р Мунн висловлює побоювання, що експльозія водневої супербомби могла б з черги викликати в одній хвилині таку реакцію довкола нашої планети, що вона сама перемінилася б в одну великанську вже таки справді „супербомбу". Таку небезпеку видвигає факт наявности великої кількости водневих атомів в повітрю і воді, а експльозія одної водневої супер-бомби могла б їх „запалити" і тоді зі землею повторився б той сам процес, що від мільйонів літ відбувається на сонці: перманентна і „атоматична" злука атомів водня в атоми гелія, що й творить зі сонця великанську вогненну кулю.

Проте, деякі американські вчені не вірять, щоби одна воднева бомба „контрольованої величини" могла спричинити експльозію земної кулі. Цю думку потверджується науковим арґументом, що атоми звичайного водня, що є складовою частиною води і повітря, не діяли б навіть у водневій бомбі. До неї можна використати тільки атоми важкого водня, а ті подибується тільки у відношенні одного до 500 атомів звичайного водня.

Д-р Мунн в своєму інтерв'ю на цю тему в дальшому твердив, що він не бачить можливостей використання водневої енергії для мирних цілей. Він твердить, що експльозія водневої бомби „у відповідних обставинах" могла б „усіх нас перемінити в малі сонця, правдоподібно швидше ніж протягом 60 секунд після експльозії". Але д-р Мунн має теж дещо на потіху. Він твердить, що „це була б дуже скора і безболісна смерть. Все це сталося б так швидко, що взагалі ніхто не знав би що й коли сталося. Наш світ тоді перемінився б тільки в ще одну зірку в просторі" — твердить він.

Д-р Мунн в дальшому заявив, що багато американських і британських науковців поділяють його побоювання щодо можливостей ґльобальної експльозії після вибуху одної водневої супербомби у „відповідних обставинах". Але тому, що такі обставини самі по собі не існують, отже не маємо теж виглядів безболісно „перемінитися в сонця. Я волів би, щоб ніхто не робив водневої бомби. Проте, мої симпатії є по боці Злучених Держав з їх рішенням продукувати бомбу" — заявив на останці д-р Мунн.

З виявлених досі голосів виходить недвозначно, що з тим рішенням симпатизує теж більшість американського та інших цивілізованих народів, як довго існуватиме большевицька загроза, від якої навряд чи міг би бути грізніший будь який інший світовий катаклізм.

ТІТОЇЗМ У ФРАНЦІЇ

В осені минулого року викликав велике здивування заклик центрального органу французької компартії „Л'Юманіте" до комуністів, щоб вони не йшли на футбольне змагання Франція — Югославія. Для західного світу це звучить дивно. Але комуністи зі страху перед Тітом не бояться стати смішними.

Тітоїзм у Франції почав ширитися. В часописі „Л'Еспрі" з грудня 1949 появилися дві статті, одна Жана Кассу „Революція і правда", друга Веркора „Відповіді". Обидва автори комуністи. Обидва інтелігенти, що щиро пристали до компартії в переконанні, що вона веде людство до добра. Кассу відвідав Югославію і переконався, що пропаґанда комінформу проти Тіта неправдива Він захопився комуністичною національною державою, незалежною від Москви.

Веркор пише під впливом процесу проти мадярського комуніста Райка, бувшого міністра якого повісили як „агента Тіта і західніх капіталістів". Райк признався до вини і просив найвищої кари. Веркора мучить питання: винуватий Райк, чи ні? Відповіді він знайти не може, але він доходить до переконання, що Райк казав на процесі неправду. Коли Райк був комуністом і не був чужим агентом, то його признання неправдиві.

Коли ж він не був комуністом, а був прихильником капіталізму, тоді він також казав неправду. Він не міг зрадити компартії, бо він працював для противної їй ідеї з переконання. Вірити, що Райк, дрібна „продажна шкура", міг стати міністром закордонних справ Угорщини, для Веркора видається смішним. Він думає, що тут щось скривають від народу, що Райк казав неправду і мучиться питанням, чому?

Обидві статті найшли великий розголос завдяки нападам комуністичної преси на обох авторів. Комуністи не терплять переконаних ідеалістів, їм потрібні безхребетні продажні душі.

Тіто веде у Франції зручну пропаґанду. Югославське посольство поширює масово свою літературу, використовує осілих у Франції югословян для своєї агітації, організує прогульки в Югославію. Все це має служити для розкладання французької компартії. Навіть центральний орган комінформу „за тривалий мир, за народню демократію", що виходить у Букарешті, присвячує цій тітівській роботі у Франції громову статтю.

До розкладу в компартії спричинилася ще одна подія. Французький соціяліст Руссе, бувший вязень німецьких концентраційних таборів, помістив в листопаді минулого року в часописі „Ле Фіґаро Літтерер" відкритий лист. В ньому він домагається створення комісії з бувших в'язнів німецьких концентраційних таборів, щоб дослідити концентраційні табори в СССР. Він домагається, щоб совєтський уряд поміг цій комісії ствердити фактичний стан. Заклик Руссе викликав в цілому світі зацікавлення, у комуністів обурення. В союзі бувших в'язнів німецьких концентраційних таборів, що стоїть під комуністичним проводом, дійшло до гострих суперечок. Провід уважав „табори перевишколу" в СССР за корисну інституцію. Противникам концентраційних таборів взагалі не можна було на зборах говорити. Багато комуністів попадає в сумніви.

Справа Руссе набере ще більшого розголосу. Комуністичний тижневик „Ле Леттр Франсез" написав, що Руссе спирається у своїх твердженнях на фальшиві документи, бо в СССР ніяких таборів нема. Руссе подав часопис в суд, і має бути процес, від якого чекають більшого розголосу, як від процесу Кравченка.

Югославія в своїй пропаґанді старається доказати, що саме вона вибрала правильний шлях до комунізму, що вона правильно толкує Маркса. Югославянський уряд вирішив завести децентралізацію господарства. Централізація потрібна при переході від капіталізму до соціялізму. Соціялістична держава має одначе складатися з рівноправних громад. Ухил Москви від марксизму полягав на думку югословянських теоретиків у тому, що в СССР централізація не зменшується, а навпаки збільшується. Гаслом децентралізації Тіто очевидно хоче притягти на свій бік самостійницькі елементи в комуністичних партіях на свій бік.

Своєю прискореною політикою ліквідації різних „ухилів" в країнах своїх сателітів СССР збільшив там свої впливи, але ослабив свою позицію серед віруючих комуністів в демократичних державах, головне в державах більше розвинених, таких як Франція. Троцькісти не мали за собою підтримки якоїсь держави, за тітоїстами стоїть Югославія. Ця зараза на тілі комунізму може мати дуже поважні наслідки для всіх комуністичних партій поза залізною заслоною. В совєтській сфері впливу вона тільки прискорює включення сателітів в СССР. Але ослаблення комуністичних партій у вільних країнах корисна для демократичного світу і він слідкує уважно за цими подіями.

О. Д.

21)

З резиґнацією вернулася Ганка до свого леговища. Поглянула на годинник: минула восьма. І тут їй нагадалося, що на неї ждуть нетерпляче Роман і вуйко Мілько. Що вони собі думають? Що буде завтра. Нагло прийшло їй на думку, що пірвання мусить стояти у якомусь зв'язку з винаходом Романа.

Так, напевне так! — Але і Роман і вуйко уже певно щось зроблять, щоб вирвати її звідси. Якось воно буде — тільки не перейматися, не попадати в розпач, — досі ачей нічого такого жахливого не сталося!..

Враз Ганка почула, що вона голодна. Після нервової напруги двох годин організм захотів чимсь насититися. Вона сіла, притягнула до себе кошик і, розвинувши якусь газету, розклала на ній принесені припаси. З апетитом з'їла кілька булочок із сиром і попила лімонядою. Потім засвітила нову свічку і, загризаючи яблуко, взялася до роману. Був це дешевий 95 сотиковий роман. Читала, аж випалилася свічка. Але нової запалювати не мала охоти, лежала в темряві, натягнувши на себе коц, поки зморив її сон.

І оце лежить тепер, вдивляючись у запорошене вікно. Підняла руку і поглянула на годинник: сьома вранці. Врешті почула вгорі кроки, колодка застукала об дошки. Увійшов учорашній її сторож з лисячим обличчям, несучи в руках тацу з чайником.

— Випийте, панночко, — сказав він, підморгуючи. Зараз принесу вам води помитися, — тут брудно. І не журіться — сьогодні все вияснитьcя, а найпізніше завтра підете собі додому.

Світло з віконця падало таке бліде, що ледве можна було розрізнити обриси речей. Треба було знов запалити свічку. Поки Ганка з'їла снідання, з'явилася мидниця і рушник. Ганка причепурилась і взялася знову за роман. Час довжився їй немилосердно. З неохотою дочитала історію сантіментально - нудьгуватих любовних пригод і нерішуче перегортала картки інших книжок. Пробувала зосередити свою увагу на чомусь іншому і почала пригадувати собі і переповідати в пам'яті поезії різних поетів. Але таке механічне повторювання відомих їй речей знудило їй швидко також, тож повернулася знов до роману. Той другий був уже кращий, хоч і складений з найнеймовірніших пригод. Все ж читати було цікаво. Так дотягнула до полудня і її сторож приніс їй обід, перепрошуючи, що все холодне. Він зараз таки пішов геть, і Ганка з апетитом з'їла коробку сардинок, знову сир, кекси, і попила пивом. Потім взялася знову до читання, аж зловила сама себе на тому, що її зморює втома. Поглянула на свічку — вже небагато її залишилося до кінця. Неждано пригадала собі, що це остання її свічка. Здмухнула її і лежала якийсь час у темряві, вдивляючись як поволі згасав розжеврений ґніт, і вдихала запах свічкового чаду. Сама не спостереглася, як підступила до неї дрімота і обняв її сон.

Як довго спала, цього не пам'ятала. Прокинулася під непереможним почуттям, що хтось на неї дивиться. Розкривши очі з важкого пообіднього сну, перше що спостерегла, це була запалена свічка, хоч вона дуже добре тямила те, що її загасила. Не порушаючись, накрита до очей коцом, Ганка спробувала у півтемряві розрізнити обриси речей. Те, що перше кинулося їй в очі, це була якась нахилена над нею постать. — „Принесли вечерю" — шибнуло їй хвилинку через голову, проте швидко помітила, що це не був її недавній сторож ані той другий, чорний. Цей був нижчий, грубий, але ж обличчя його Ганка доглянути не могла, бо воно було, аж по очі, закрите темним шалем. І тут Ганка пізнала, що це очі цієї незнаної їй постатті, очі з-під низько на чоло насуненого капелюха, шпигали її своїм поглядом, що це вони її пробудили.

Відкинувши з себе одним порухом руки коц, Ганка сіла; хотіла щось спитати, але слова застрягли їй у горлі. Сиділа з виряченими очима, вдивляючись у маску перед собою, що її гіпнотизувала, наче зміяудав крілика в зоологічному городі.

— Хі-хі-хі, — почула Ганка, і постать нахилилася до неї ще нижче. — Не бійся, не бійся, — говорив хрипливий голос, і рука простягнулася до її обличчя, щоб його доторкнутися.

Ганка відіпхнула руку.

— Хто ви, чого вам треба?

—Хі-хі-хі, — почулося знову з-під шалика.

Постать заслонила Ганці свічку і вона ніяк не могла розглянути докладно чорної сильвети, що нахилялася над нею, не знати — з прихильними чи ворожими їй намірами.

— Чому мене не випустять, чого від мене хочуть? — Кинула Ганка нахиленій постаті.

Відізвався знову хрипкий голос:

— Випустять, випустять, але не скоріше, аж я схочу.

— То, значить, ви мене тут тримаєте? Яким правом?

— А таким, що ви мені припали до вподоби.

Рука знову спробувала доторкнутися її волосся і Ганка з трудом знову відіпхнула мускулясту руку.

— Вимагаю, щоб мене негайно випустили! — голос Ганки став гострий від розпачу, який вона почула в своїй осамітнености.

— Але ж випустимо, випустимо, чому ні! Але не швидше як завтра.

(Дальше буде).

ПЕРШИЙ ПРИПЛИВ УКРАЇНСЬКОГО МОРЯ

(Репортаж)

Кілька станцій „собвею" експресом від „Українського Ню Йорку", себто 7-ої вулиці, з її Св. Юром та Церковною галею, знаменитою „Сурмою", „Самопоміччю" та українською кооперативою, де, до речі сказавши, купують всі, крім українців („Свій до свого"), я попадаю на Чорч стріт, сусідку Вол стріт. Чому українці зашились у самісінький центр „світового капіталізму", трудно сказати, але дехто пояснює:

— Та годі вже нам тулитись по брудних задвірках найбідніших-дільниць. Що, ми, гірші від людей. Та ж ми шоста нація в Европі . . .

І справді, парадний будинок, парадний вхід, двері крутяться і спацерують поважні портієри в уніформах.

В Комітеті, у скромних двох кімнатах дуже рушно: тріщать машинки, дзвонить телефон, входять і виходять люде . . .

— Це ж іще не особливо від початку загального Національного датку . . .

— Власне, власне . . . То ж і я прийшов довідатись, як іде справа.

— Та, воно, може нема й про що говорити. Властиво тільки десять днів минуло, як пішов Заклик—Відозва між людей.

— Ото ж і цікаво: перший відгук.

Пан Дмитро Галичин, заступник голови Українського Конгресового Комітету і організаційний референт, скромно ухиляються від інтервю.

— Та ні, Панове, не встидайтесь, признайтесь . . . Майте на увазі: громадянство дуже цікавиться справою.

Голова скромно усміхається.

— Та що ж, як на те пішло, то встидатись не маємо чого. Перший приплив Українського моря — дуже потішаючий: За десять днів поверх 5,000.00 долярів, та ще в дорозі щось набігає. Багато людей хотять попасти в перший список і з різних міст повідомляється про висилку грошей. А що ж властиво, нічого не було: всього один раз видрукуваний заклик.

— Ось, бачите, це ж дуже цікаво. Хто ж, властиво, відгукнувся на перший заклик, який елемент?

— Про елементи, чи категорії ще трудно говорити. Матеріял ще не надається для статистичних узагальнень. Ми лише підрахували сьогодні, що відгукнулось досі 120 платників із 37 місцевостей. Між ними окремі особи і організації, наддніпрянці і галичани, люди світські і духовні, заможні і бідні, старі американці і нові. Треба також зазначити, що народ неслухняний, не задержуються категорії (10-25-50 долярів), але все в сторону збільшення. Організації надсилають переважно сотні долярів, окремі особи — від 1 долара до 230 долярів.

— Чудово. А чи щось пишуть? Є якісь голоси прихильности чи критики?

— Ви зачіпили найцікавіше питання. Пишуть, ще й багато пишуть. І листи ці — прості і щирі — додають великої охоти до праці.

І, справді довідуюсь, що праці багато, дуже багато. Екзекутива засідає майже що тижня до півночі, урядовці засиджуються поза офіційними годинами.

— Чи можу глянути на листи?

— Просимо, але прізвищ не подавайте, щоб люди не нарікали.

Переглядаю папері різної форми і кольору. Дуже цікавий матеріял. Зворушливий і справді підбадьорючий. Викриває оту ліпшу сторінку душі української. Люди пишуть з провінції, часто із самоти і при цій оказії хотять висловити усе, що лежить на серці. Ці листи тяжко подати тільки в скороченню, бо все там має своє значення: взагалі цінний документ „доби".

Ось один злистів:

„До Українського Конгресового Комітету в Америці!

Високоповажані Панове! — Своїм святим і національним обовязком я і моя дружина рахуємо якнайскорше відгукнутись на Вашу відозву в справі вплачення поставленої суми на Український Народний Фонд. Сума не велика (10 дол.), але щира і платна від самого серця, прийміть ці гроші і ужийте їх на добро національної справи.

Недавно ми тут, в Америці, і не по фаху працюємо, і не багато заробляємо, але дякуємо Богу і за це, що Він не лишив нас своєї опіки.

Може ще прийде час і будемо в двох більше корисні для нашої Нації, бо я інженер-технолог і підполковник армії У.Н.Р., а дружина майже 15 років працювала в одній амбасаді у В., — тут вона куховаркою, а я шофером та взагалі до кожної роботи (маляр, огородник, голяр, швець, кравець, до прасування убрань та білизни). — Миємо, чищу та утримую величезний дім в 25 кімнат, а заробляємо всього 125 дол. на місяць . . .

Дай нам Боже і це пережити. За свою довгу еміграцію, маємо 32 роки, бували в умовинах значно гірших, а часами навіть і голодували . . . а зараз ми щасливі, що всі вкупі.

Допоможи Вам, Боже, у Вашій тяжкій і відповідальній праці. З військовим привітом П. і Є. К".

А ось з другого листа уривок:

„В залученню пересилаю з рамени Допомогового Господарчого Комітету, що існує при Українській Православній Церкві Автокефальній, зложений зі старих і нових, — 25 долярів. Всякі зарядження Укр. Конгр. Комітету приймаємо і стараємось виконати після наших сил. Нам конче треба піддержати Українську Національну Раду, як одиноке українське представництво поневоленої Неньки-України . . . М. Д."

Ось пару листів чисто „ділових":

Перший: „В залученню пересилаю чек на 10 дол., як доказ вплати „Національної Вкладки" на рік 1950. Надміняю, що я новий імігрант, який приїхав недавно з рідною з Европи. Бажаючи найкращих успіхів в праці для нашого народу — Д. О."

Другий: „У відповідь на — „Заклик" Укр. Конгр. Комітету в пресі, декларую на „Український Народний Фонд" 12 дол. річно на 1950 рік. Сплачувати буду по 1 дол. місячними ратами, тому що, як новий імігрант заробляю місячно тільки 75 дол. — Д-р А. Ж."

А ось лист українського громадянина — скромного бизнесмена, що перший надіслав свою вкладку: „Вітаю щиро рішучий і мудрий крок Четвертого Українського Конгресу, що ухвалив постанову про Загальний Національний Даток, маю шану переслати при цім належний з мене даток за 1950 рік в квоті 50 долярів. — М. С."

Та найповажніший лист наверно лишив я під кінець. До листа долучений був чек на квоту 500 — пятьсот — долярів. Як ото сталося:

„Недавно в нас відбулися збори Дирекції нашого Українського Банку. По вечерпанні справ, впала мені думка, щоб заговорити до Дирекції про акцію збірки Народного Фонду. Настрій, атмосфера між директорами була дуже приємна, бо щойно перед хвилею Секретар представив стейтемент за 1949 рік, в котрім вказав, що прибуло повище 30.000 долярів, так що рік сорок дев'ятий був добрий. Мої приятелі мене вислухали і за пів години часу я вже мав чека на суму пятьсот долярів . . . Чека й імена пересилаю . . . В. В."

Ось такі листи . . . І що день приспівають все нові й нові.

— Але до нас приходять не тільки листи, а й живі люди, — сказав пан Голова з усміхом вдоволення. Ось один з нових прийшов, положив на стіл конверту і заявив: це моя пейда, тижневий заробіток. Прошу прийняти, як мій Національний Даток. Прізвища прошу не оголошувати, хиба тільки початкові літери. Вавиль Ко . . ."

В коверті ми знайшли 42 дол. і 22 центи . . .

• • •

Повний вражінь покидаю Комітет. В голові тиснеться багато думок. Безперечно, нашому суспільству і нашому Народові імпонують акції великого маштабу. Він їх живо сприймає, добре розуміє і спонтанно на них реагує . . . Але покищо — це верхівка „Термопили". Це лише перший приплив українського моря. А українське море в Америці — широке і глибоке. Як його охопити, як розгойдати, як засягнути до всіх заток...

Безперечно, праця перед Конгресовим Комітетом величезна. Величі завдання має відповісти розмах акції. І в цьому треба побажати Комітетові найбільшого успіху.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

40-ліття парохії

Українська Католицька Парохія при церкві св. Йосафата відсвяткувала в днях 26. і 27. листопада 1949 р. 40-ліття свого існування.

Свято зачалося в суботу вечером панахидою за померших основників-парохіян. По відправі відбулася перша частина свята в церковній галі. Галю виповнили вщерть парохіяни і гості. Свято відкрив теперішній завідатель парохії о. С. Головід а п. Михайло Рудий, один з перших організаторів, подав короткий огляд парохії від перших початків її оснування. Усі перенеслись думками в минуле, в той час, коли то перші українські імігранти в Рочестер, хоч бідні і биті горем, бо їх всю енергію з'їдала боротьба за власне існування, не тільки не розлились в чужому морі, але ведені любовю до свойого обряду, яку винесли зпід селянських стріх рідного краю, дали почин власній парохії та щедрими датками збудували при ній свою церкву.

Парохія, що сорок літ тому не числила і сотки своїх членів, нині розрослася у велику свідому громаду і стала осередком не тільки релігійного, але також цілого культурного і громадського життя рочестерських українців.

При проводом Сестер С. Н. М. відкрито при церкві цілоденну парохіяльну школу, яка вчить й виховує 190 дітей. При парохії існує цілий ряд церковних і світських товариств. За весь час двадцять священників, а між ними найбільше заслужений, довголітній парох о. Турула вклали свою пайку праці для цього великого діла.

Дальшу програму становили: церковний хор, що під проводом п. Мирона Сокільського відспівав удатно кілька псальмів; п. Марія Климців — солістка; тростіє п. Колданський з'ясував фінансові досягнення парохії за сороковліття; представники поодиноких товариств виходили на сцену і вітали парохію з празником, передаючи касієрові п. Гайчукові коверти з датками.

Святочна програма другого дня зачалася Архиєрейською Службою Божою, яку відправив Їх Ексцеленція Преосв. Кир Константин в асисті сімох священників, а то служителів о. містодекана А. Стеранки, о. І. Жука, о. А. Лонкевича, о. Шалока і о. Остаповича. Дияконували о. Чомко та о. Рудницький. Празничну проповідь виголосив о. Стеранка, а Їх Ексцеленція підніс у зворушливій науці вагу школи і виховання. По англійськи виголосив науку о. Чомко.

На Службі Божій співав церковний хор.

Їх Ексцеленцію витала рочестерська радіовисильня через спікерів, адвоката Андрушка і п. Шевчука.

Вечірня програма другого дня зачалася спільним обідом. Товсмайстром був п. Гузар. Понад 500 парохіян і гостей засіло при четверно прибраних столах. Повні гумору промови — між іншими о. Чомка і о. Осташа з Обурн — переплітані концертовими точками Українського Народного Хору, під проводом п. Володимира Божика та сольоспівами пані Білик і пана Клодзінського при акомпаніяменті пані А. Сорохтей, складались на своєрідну, веселу та щиру атмосферу вечора. Знов маленькі шкільні діти та пан Хомяк чарували присутніх танками. Свято було приготоване церковним Комітетом під проводом п. Василя Британа дуже дбайливо.

При кінці о. парох С. Головід подякував в щирих словах всім учасникам і організаторам свята а особливо жіноцтву під проводом п. Гунька за повне труду і посвяти вивязання з обовязків.

Рочестерська громада вийшла зі свята оновлена і обєднана до нових змагань.

Василь Британ

—o—

БЕЙОН, Н. ДЖ.

На різні цілі.

В 1938 р. зібрано на читальню „Просвіти" в селі Остапе, пов. Скалат, $20, яких не вислано з причини воєнних подій. Тепер висилається ці гроші, а то по $10 на допомогу воякам УПА і пресовий фонд „Свободи".

І. Довгань.

—o—

РОВЕЙ, Н. ДЖ.

На УПА.

Зібрані в 1938 р. бл. п. Ол. Сарабун $12 на читальню „Просвіти" в с. Остапе, а не вислані на цу ціль через війну, переслано до ЗУАДК на допомогу воякам УПА.

Й. Сарабун.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКАМИ 11-ЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ

ВІСТІ з Н.Т.Ш.

ДОПОВІДЬ ПРО „СЛОВО О ПОЛКУ".

В серії наукових викладів НТШ дня 4 лютого ц. р. говорив письменник С. Гординський про „Деякі проблеми Слова о Полку". Доповідач, що є автором віршового переспіву цього твору на сучасну українську мову, спершу спинився над одним „темним" місцем поеми: „злата і сребра чи мало того потрепати". Він заперечив усі дотеперішні толкування слова „потрепати", як: потрясати, торкати, милувати, гладити, брязчати, дзвонити, нашивати, мацати, нагромаджувати, збирати на викуп, повертати назад тощо,: звернув увагу, що в українській народній поезії збереглися сліди того слова як „віночтрепіток", „трепітка" і под. Це дає змогу зробити висновок, що „потрепати" походить від „трепітки" — підвісної рухомої оздоби. Дослідник удокументував це розглядом старої української біжутерії, якій, влавне, притаманна така нависна оздоба.

В другій частині свого викладу доповідач говорив про проблеми ритміки „Слова" і про невдатні спроби знайти для неї якусь одну схему. Давши аналізу ритмічно-мелодичної структури поеми, доповідач на чисельних прикладах і порівняльних графіконах показав, де ритмічні елементи „Слова" сходяться з народною поезією. Вони такі наявні, що без труднощів можна визначити їх характер. Доповідач зробив висновок, що в часах „Слова", а то й кілька століть до його повстання вже в основному існували ті розвинуті форми української поезії, що ми їх документарно знаємо щойно з записів 16-17 в.

В цікавій дискусії забирали голос: проф. П. Ковалів, проф. В. Лев, д-р Л. Цегельський, проф. В. Січинський і проф. М. Чубатий. Піднесено потребу випустити в цей ювілейний рік „Слова" (150-ліття 1-го видання) основний текст поеми з коментарями, опертими на українських джерелах, бо чужі дослідники доходять часто до фантастичних висновків і неоправданих змін тексту.

Наступний виклад із серії наукових доповідей, відбудеться в суботу 18 лютого ц. р. в год. 5-тій пополудні при 50 Church Street, кімн. ч. 252. Говорити буде Prof. Clarence A. Manning на тему: "Problem of Translation from Ukrainian into English".

Академічні Вечорі. Академічні Вечорі започаткувались дня 29. 1. ц. р. викладом проф. В. Січинського на тему „Назва України". Наступної неділі 5. 2. ц. р. говорив д-р М. Стахів на тему „Як повстає і як живе нація". Черговий виклад в серії Акад. Вечорів в неділю 19. 2. ц. р., в год. 4-тій пополудні на тему: „Майбутнє українсько-американської молоді". Вступ дасть проф. М. Чубатий на тевільний.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

НА СТАРОСТІ ЛІТ...

БРЮССЕЛЬ (П.Б. — Від кількох днів бельгійська столична преса повідомляла про приїзд в дні 11 січня 1950 р. групи переселених осіб з Австрії, які з уваги на свої літа не можуть еміґрувати в заморські країни. Дякуючи ініціятиві відділу міжнародньої допомоги бельгійської „Карітас Католіка" вони найшли пристановище в гостинній Бельгії.

В середу, 11. січня ц.р., в год. 10:21 ранку заїхав експрес Відень-Брюсель, а в ньому один вагон, в якому розмістилося 61 людей, обидвох полів, різної національности. Це ті, на яких чекали.

На північному двірці рух, на четвертому пероні багато людей. Пані з Карітас, делегати різних доброчинних інституцій, керівник відділу суспільної Опіки ІРО п. Демоль, п. М. Дьоба — гол. УДК, п. Б. Казимира — представник Комітету і Пресового Бюра в Бельгії „Україна", що прийшли привітати приїзжих.

З вагону починають висідати новоприбулі. Це старші, немічні люди. Попадаємо, разом з нашим приятелем фламандським журналістом, на одного мадяра, що недавно перебував за „залізною заслоною" і з недовір'ям споглядав на нас, які питали його про подорож і перші враження з побуту в Бельгії. За хвилину найшли ми земляка д-ра Миколу Малицького, адвоката з Підгаєць, який також сюди приїхав. Від нього довідались ми, що в цій групі є 8 українців. Чуючи рідну мову, зібрались довкруги нас, а між ними 62 літня Марія, яка втратила найближчих і тепер скитається на чужині. Щойно доброзичливість бельгійських католиків допоможе її спокійно провести дні на склоні своїх літ.

Розмова з новоприбулими забирає нам увесь час, а тут просять, щоб зайти в окрему кімнату на двірці, де приготовлено перекуску. Заходимо. Всі зібралися у великому голі довкруги п. Гейманс-а, президента бельгійської Карітас. Він звернувся з теплим словом, вітаючи прибулих та запевнив, що в Бельгії вони напевно найдуть нову свою батьківщину.

Опісля обід в окремій залі. З відданням займаються кожним пані з Карітас і розпитують чи чого непотрібно. Незабаром наші гості розіз'їжджатимуться по різних заведеннях, що прийняли їх до себе. Вчорашні ДП, розпочали на старості літ нове життя.

Одначе реалізація пляну бельгійської Карітас вимагає короткого введення в справу, щоб пояснити, як воно дійшло до спроваджування цих людей з Австрії до Бельгії. Це перша ініціятива в світі і 61 особа, ось частина з тих 25 тисяч стариків і немічних, що не можуть еміґрувати й мусять найти приміщення в одній з европейських країн за допомогою доброчинних організацій. Почин дала мала Бельгія. Ще на станції, в голю, користаємо з присутности симпатичної п. Водон, референтки відділу міжн. пропаганди при бельгійській Карітас. Вона приїхала з сьогоднішним транспортом з Австрії, змучена, одначе радо подає бажані інформації.

Трудне положення старших людей, що розміщені по таборах ІРО в Австрії, Німеччині та інших країнах, які не можуть еміґрувати, завжди находилося на порядку нарад різних міжнародніх організмів. Одначе тяжко було найти розв'язку, бо перевезення великої кількости осіб і їх приміщення натрапляє на великі фінансові видатки, з чого зроджуються всі труднощі в допомоговій акції. Але цього питання не можна оставляти без відповіді. Між стариками чи немічними находяться одиниці, які колись віддавали свої сили у службі загального добру, творенні загальнолюдських вартостей. Ці відноситься в першій мірі до інтелектуалів. Слід було, бодай частинно, вийти з завороженого кола. З рамени Карітас виїхала була в вересні м.р. до Австрії п. Судан та перевела анкету в 9 таборах ДП, щоб мати правдивий образ стану рідни. І дійсно було багато осіб без рідні, яка могла б ними зайнятися чи дати утримання. Дальше були ще й такі, що своєю присутністю здержували в еміґрації членів своєї родини, бо деякі держави вимагають виповнити певні умовини, яким вони, старші віком, не могли відповісти. Було теж між ними багато інтелектуалів зі Східної і Центральної Европи, що не можуть повернутися додому.

Перший контакт з положенням переселених осіб в Австрії дав дальший поштовх до здійснення допомоги. До помочі Карітас прийшов бельгійський відділ ІРО в Брюсселі та Міністерство Справедливости. Делегати ІРО і Карітас відбули поїздки по Фляндрії і Валонії та розшукували доброчинні установи, які прийняли б на своє утримання цих нещасних. Працю поведено за принципом, що в одному азилі для стариків повинно бути бодай 2 особи тієї самої національности, щоб в цей спосіб уприємнити й полекшити їм побут в новій країні.

Зголосилось вже понад 30 різних доброчинних інституцій. Це білянс акції міжнародньої допомоги Карітас. Інтелектуалів приміщено в місцевостях, де є бібліотеки чи можливості дальшого продовжування наукової праці, знову ж селян, чи тих, що більшість свого життя провели на селі, розміщено по приютах на провінції. Крім цього, за посередництвом Дієцезійного Секретаріяту „Карітас Католіка" підшукується між бельгійським населенням для кожного з новоприбулих „хресних батьків", які ще від себе піклувалися б ними. І у вислі цієї акції, говорила п. Водон, сьогодні приїхало до Брюселі 61 особа. Найбільшу групу становлять мадяри, пізніше хорвати, українці й інші національности. Українців приїхало 8 осіб, з ЗУЗ а 2 з СУЗ. В мадярській групі чисельно заступлені інтелектуали. Серед українців переважають селяни. Тепер продовжувала п. Водон, наш делегат виїхав до Лібану, звідкіля незабаром, на наш кошт, прибуде 21 старців-поляків, щоб поселитися в Бельгії. А опісля прийдуть ще інші з Німеччини та Австрії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕЙОН, Н. ДЖ. — На річних зборах Тов. ім. Т. Шевченка, від. 42, вибрано отсей уряд на 1950 рік: В. Лелет, предс.; М. Ткач, заст.; П. Головачук, фін. секр.; М. Котіс, рек. секр.; А. Ткачук, скарб.; Е. Саґаш, І. Блиха, І. Сінґалевич, контр. комісія; М. Гуцалюк і Ф. Гулька, трост.; М. Лелет, А. Варна, П. Юсипчук, надз. хворих; І. Хотко і А. Галушка, прапорщики; В. Балагурак, дверник. Комітет для підприємств: А. Ткачук, М. Лелет і М. Котіс. — М. Котіс, рек. секр.

ФЕНІКСВІЛ, ПА. — На річних зборах Бр. св. Апп. Петра й Павла, від. 321, дня 11. грудня, вибрано такий уряд на 1950 рік: Ф. Цюх, пр.; П. Винник, заст.; Й. Костира, секр.; В. Люба, заст.; Д. Цюх, кас.; С. Нечипок, заст.; Н. Ступницький і І. Садовський, контр.; І. Костира і Ф. Фука, надз. хворих; В. Курило, дверник; Ф. Цюх, делеґат; В. Люба, заст. Ухвалено, що місячні збори будуть відбуватись що місяця в другу неділю по першім, в 1. годині пополудні, в церковній галі. — За уряд: Ф. Цюх, предс.; Д. Цюх, кас.; Й. Костира, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 28. січня 1950 р. помер у 69. році життя

СЕМЕН ХОДАК,

член Бр. св. Йосафата, від. 217 У. Н. Союзу в Рачестер, Н. Й.

Покійний родився в селі Лучинці, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив у смутку жену Марію, дочку Софію, 3 сини: Михайла, Івана і Стефана, та дві сестри: Татіяну і Теклю.

Похорон відбувся 31. січня з погребового заведення до української катол. церкви св. Йосафата при участи родини, Бр. і кревних. — В. Й. П.!

Г. Булавинець, рек. секр.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ ФАРМИ НА ПРОДАЖ

ФАРМА НА ПРОДАЖ при головній дорозі.

46 акрів доброї землі, миля до церкви і школи, дім 7 кімнат, усі вигоди, огрівання оливою. Стайні на 24 коров. Курники на 2,000 курей (модерні). Вода запущена усюди. 22 дійних коров, 1,200 курей. Продам все разом. Голоситись до властителя:

JOHN MAZOWSKI
Franklinville, N. J.

ПОШУКУВАННЯ

ПОШУКУЮ СВОГО БРАТА БОГДАНА МУЗИКУ

з села Романівка, пов. Теребовля, який правдоподібно мав 17. вересня 1949 року прибути до до Америки. Шукає сестра **Евгенія Потерийко** з дому **Музика**. Хто знає де він є, або він сам, прошу писати на адресу:

Mrs. EUGENIA POTERYJKO
366 Magnus Ave.
Winnipeg, Man., Canada.

Пошукую **ІВАНА ГУЛЕВИЧА, АННУ СУЩИК** і інших знайомих з Матіїва, пов. Ковельський, котрі виїхали перед першою світовою війною до Америки. Хто знає про них, або вони самі, прошу писати до:

NIKON SUSZCZYK
9211 So. Avalon Ave., Chicago 19, Ill.

САВЧАК ІВАН шукає **ВАРВАРУ БОГАЧ** зі села Лімна коло Бірчі, пов. Перемишль. Вона є давня іміґрантка. Прошу ласкаво відізватись на мою адресу:

САВЧАК ІВАН
Box 143, Rt. 2, Frederick, Md.

МАЛАНЮК ОЛЬГА, з дому **ДУБЛЯНИК,** пошукує **ІВАНА ДУБЛЯНИКА** із села Кніжолука, повіт Долина, котрий виїхав до ЗДА по першій війні. Хто знає про него, або він сам, прошу зголоситись на адресу:

MALANIUK OLHA
4747 Ellery Pl. Detroit 7, Mich.

Родина покійного **НІКОРАКА** у Празі, Чехословаччина, пошукує п. адвоката д-ра **ЗОЗУЛЮ,** що мешкає в Ню Йорку, Н. Й. Хто знає про него, чи він сам, хай напише до:

Rev. VLADIMIR FEDELES
185 Abel St., Akron 11, Ohio

Пошукую стрийків **ЮСТИНА і КОСЬЦЯ ЛОГОЙДУ** зі села Довга-Войнилів, повіт Калуш. Пошукує дочка Дмитра. Хто знає про них, чи вони самі, прошу писати до:

WASYL BUNKO
34 Willow St., Washington, N. J.

Пошукую **СТЕФАНА ПОНТАНИЧА,** який знаходиться в Auburn, N. Y., **МІЛЬЧАКОВСЬКОГО і ШУШНЯКА,** знаходяться в Syracuse, N. Y. Всі три походять зі села Беньова, повід Турка над Стр. Хто знає про них, чи вони самі, прошу писати до:

ДМИТРО БУНЬКО
34 Willow St., Washington, N. J.

Пошукую **ЕВДОКІЮ ЖОЛОБКО,** донька Лазаря, зі села Перекоси, повіт Калуш, яка прибула в 1936-7 році до Америки. Пошукує **АННА ЛОГОЙДА** з того ж села. Хто знає про неї, чи вона сама, прошу писати до:

WASYL BUNKO
34 Willow St., Washington, N. J.

ПРАЦЯ

УВАГА!

Шукаємо **СТАРШОЇ ЖІНКИ** до помочі в припильнованні двох дітей в заміну за помешкання і харчі. Д.П. має першенство.

N. WASYLYNA
2133 E. Canfield, Detroit 7, Mich.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ТАРЗАН, ч. 2284. Тарзан рятує Ніту.

Коли божевільний вбивник присів, щоб скочити на Ніту, вона подалася в корчі.

Саме в цій хвилині обсмалений сонцем велетень скочив через листя...

...й малпочоловік та споконвічний вбивник зчепилися в смертельних змаганнях.

З переполоху Ніта втекла зі сцени.